

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SERBEST ZAMAN AKTİVİTELERİNE YÖNELİK TUTUM VE ENGELLERİNİN İNCELENMESİ (MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)*

Faruk KARADENİZ¹, Mine MÜFTÜLER², Kürşad GÜLBAYAZ³

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rekreasyon Anabilim Dalı Yüksek Lisans Mezunlu, Muğla, TÜRKİYE faru-k-aradeniz@hotmail.com

²Dr. Öğr. Üye. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon Bölümü, Muğla, TÜRKİYE, minemuftuler@gmail.com

³Doç. Dr. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon Bölümü, Muğla, TÜRKİYE, kursadgulbeyaz@hotmail.com

ÖZET

Orijinal Makale

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin serbest zamana yönelik tutum ve engellerini bazı demografik değişkenlere göre incelemektir.

Yöntem: Bu araştırmaya toplamda 807 üniversite öğrencisi gönüllü olarak katılmıştır. Öğrencilere kişisel bilgi formu ile iki farklı anket uygulanmıştır. Kişisel bilgi formunda öğrencinin yaş, cinsiyet, okuduğu fakülte ve serbest zaman etkinliklerine nerede katıldığı gibi sorular yer almaktadır. Öğrencilerin serbest zamana yönelik tutumlarını incelemek için Akgül ve Gürbüz (2011) tarafından Türkçe uyarlanması yapılan "Boş Zaman Tutum Ölçeği" uygulanmıştır. Öğrencilerin serbest zaman engellerini tespit etmek için Gürbüz, Öncü ve Emir (2012) tarafından revize edilen "Boş Zaman Engelleri Ölçeği-18" uygulanmıştır. Değişkenler arası farklılıkları tespit etmek için bağımsız değişken t-test analizi ile tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Bulgular: Serbest zaman tutumları bulgularında cinsiyete göre bilişsel ve duyuşsal alt boyutlarda, yer tercihinde ve fakülteye göre duyuşsal ve davranışsal alt boyutlarda anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Serbest zaman engelleri bulgularında ise yer tercihinde göre anlamlı fark bulunamazken, cinsiyete göre birey psikolojisi ve bilgi eksikliği alt boyutlarında ve fakülteye göre ise sadece tesis/hizmet eksikliği alt boyutunda anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır ($p < 0,05$).

Sonuç: Sonuç olarak; öğrencilerin serbest zamanlarını kampus içerisinde değerlendirmemesindeki engellerin başında, üniversite kampusu içindeki rekreasyonel etkinliklerin ve spor alan çeşitlerinin yetersiz olması gelmektedir. Bununla birlikte hâlihazırda rekreasyonel etkinliklerin ve spor alan çeşitlerinin ise öğrencilerin tercihleri doğrultusunda olmaması bir diğer önemli etkidir.

Anahtar Kelimeler: üniversite öğrencileri, serbest zaman tutum, serbest zaman engel

INVESTIGATION OF UNIVERSITY STUDENTS' ATTITUDES AND CONSTRAINTS OF LEISURE ACTIVITIES (MUGLA SITKI KOCMAN UNIVERSITY CASE)

ABSTRACT

Original Article

Aim: The purpose of this study was to investigate Muğla Sıtkı Kocman University students' leisure attitudes and leisure constraints in terms of some demographical variables.

Method: A total of 807 university students has voluntarily participated in this study. Demographical form and two different questionnaires were applied to the students. In demographical form; the students were asked about their age, gender, which department to enrol, and the preferences to spend their leisure time. In order to examine leisure attitudes, "Leisure Attitudes Scale" which was adapted to Turkish by Akgül ve Gürbüz (2011) was used. "Leisure Constraints Scale-18" which was revised by Gürbüz, Öncü ve Emir (2012) was used to examine leisure constraints of the participants. To determine the differences in variables, independent samples t-test and analysis of variance (ANOVA) were used.

Findings: According to the leisure attitudes findings; cognitive and affective subscales were significantly different in terms of gender, affective and behavioural subscales were statistically different in terms of their preferences to spend leisure time and their faculty ($p < 0,05$). The results of leisure constraints showed that personal psychology and lack of knowledge subscales were significantly different in terms of gender, lack of facility/service subscale were significantly different in terms of their faculty ($p < 0,05$).

Conclusion: As a result; the reason why the university students did not spend their leisure time in the campus area might be based on the fact that recreation and sports areas in the campus was insufficient. In addition, the other facts that the available recreation and sports services were not preferred by the university students might be the other important reason.

Keywords: university students, leisure attitudes, leisure constraints

* Bu çalışma Mayıs 2019'da Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Anabilim Dalından mezun olan Faruk Karadeniz tarafından hazırlanan aynı başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

**Sorumlu yazar: minemuftuler@gmail.com, Tel: +905398509533

1. GİRİŞ

Serbest zaman ile ilgili yapılan araştırmalarının sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Bunun en temel sebeplerinden bir tanesi bireylerin serbest zaman kavramı hakkında farkındalıklarının artması (Munusturlar, 2017) iken bir diğer sebebi ise serbest zamanları değerlendirmenin öneminin insanlar ve kurumlar tarafından daha iyi algılanmasından kaynaklanmaktadır (Dinç, Koca, Poyraz ve Aydemir, 2019; Güler, Demirel, Çakır ve Budak, 2019).

Özellikle üniversite yıllarında serbest zamanlarını daha verimli değerlendiren öğrencilerin, mezun olduktan sonra hem sosyal hem de çalışma hayatlarında daha dinamik, daha güçlü ve daha sağlam kişiliklere sahip oldukları görülmektedir (Lapa ve Ardahan, 2009). Ayrıca serbest zamanları olumlu bir şekilde değerlendirmenin gençleri zararlı alışkanlıklardan koruyabileceği (Tuncay, 2000), sosyo-kültürel, ekonomik, sağlık ve eğitim problemlerini önleyebileceği de ileri sürülmektedir (Korkmaz, 2000). Bu nedenle üniversiteler, gençlerin serbest zamanlarını verimli bir şekilde değerlendirme imkânları sağlaması açısından, oldukça önemli bir rol üstlenmektedir.

Üniversitelerin sunduğu serbest zaman değerlendirme etkinlikleri, gençlerin aralarındaki iletişimi artırmak, arkadaşlarıyla ilişki kurmada kolaylık sağlamak, kişisel gelişimlerini desteklemek gibi birçok faydasının olduğu da bilinen gerçektir. (Akyürek, Kars ve Bumin, 2018; Balcı, 2003; Tektaş, Tektaş ve İncaz, 2017). Üniversite öğrencileri serbest zaman etkinliklerine katılarak ilgi ve becerilerini geliştirebilirler (Hendry ve Marr, 1985). Özellikle sportif aktivitelere katılımlarının sağlanması öğrencilerin fiziksel ve ruhsal sağlığını olumlu yönde etkiler, öğrencilerin akademik başarılarını arttırır ve aynı zamanda üniversitelerin kalitesinin artmasına da katkıda bulunur (Guo ve Liu, 2016).

1.1. Serbest Zaman Tutumu İle İlgili Alan Yazın:

“Serbest zaman tutumu” kavramı; bireylerin serbest zamana ve serbest zaman etkinliklerine yönelik duygu, düşünce ve davranışlarını, katıldıkları etkinliklerde edindikleri bilgi, beceri, tecrübe, anı ve duygulardan oluşan, olumlu ya da olumsuz tepkiler veya eğilimler olarak tanımlanmıştır (Teaff, Ernst ve Ernst, 1975). Yapılan çalışmalarda bireylerin serbest zaman tutumlarının; bireyin yaşam biçimi, aldığı eğitimi, geçmiş deneyimleri ile ilişkili olduğu görülmektedir (Akgül, 2011).

Üniversite öğrencilerinin serbest zaman tutumları üzerine yapılmış çok az sayıda araştırma bulunmaktadır. Akyürek ve diğerleri (2018), Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin serbest zamana dair tutum, serbest zaman yönetimi ve serbest zamandan aldıkları memnuniyet düzeylerini incelemiştir. Bu çalışmada araştırmacılar, öğrencileri üniversitenin sunduğu bir imkânla serbest zamanlarını fiziksel aktivite yaparak geçiren ve geçirmeyen olarak iki gruba ayırmışlardır. Serbest zaman tutumlarını ise fiziksel aktivite oyunlarına yönelik tutum ölçeği ile incelemiştir. Elde edilen bulgulara göre, serbest zamanlarını fiziksel aktivite ile geçiren öğrencilerin tutumları, geçirmeyenlere göre daha olumlu olduğu tespit edilmiştir (Akyürek ve diğ., 2018).

Akyüz ve Türkmen (2016) ise Bartın Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin, serbest zaman etkinliklerine yönelik tutumlarını cinsiyet, yaş aralığı, okudukları fakülte ve akademik başarı oranlarına göre incelemiştir. Elde ettikleri veriler doğrultusunda üniversite öğrencilerinin serbest zamana yönelik tutumları, cinsiyet ve fakülte değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermiş ve akademik başarı oranlarıyla da anlamlı ilişkisinin olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu

çalışmanın genel bulguları kadın öğrencilerin erkek öğrencilere oranla; Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin ise diğer fakülte öğrencilerine oranla daha olumlu serbest zaman tutumlarına sahip olduklarını şeklinde ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte serbest zamana dair olumlu tutumu olan öğrencilerin akademik başarılarının daha yüksek olduğu da tespit edilmiştir (Akyüz ve Türkmen, 2016).

Çimen ve Sarol (2015) Gazi Üniversitesinde okuyan öğrencilerin, cinsiyet ve okudukları fakültelere göre serbest zaman tutum farklılıklarını incelemiştir. Elde edilen bulgular, cinsiyet değişkeninde ve fakülteler değişkeninde anlamlı farklılıklar olduğunu göstermiştir. Buna göre kadın katılımcıların ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulunda okuyan öğrencilerin serbest zaman tutumlarının daha olumlu olduğunu tespit etmişlerdir.

Tektaş ve diğ. (2017) Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesinde okuyan öğrencilerin serbest zaman tutumlarını; cinsiyet, akademik başarıya etkisi ve günlük serbest zaman sürelerine göre farklılıklarını incelemiştir. Elde ettikleri bulgulara göre kadın öğrencilerin serbest zamana dair daha olumlu tutumlara sahip olduğu görülmüştür.

Serbest zamana dair tutum ile ilgili yapılan diğer araştırmalar ise bazı şehirlerde yaşayan halkın tutumları üzerinedir. Bolu ve Düzce şehirlerinde yaşayan halk üzerine yapılan bir araştırmada katılımcıların, serbest zaman tutumları ve serbest zaman motivasyonları bazı demografik özelliklere göre incelenmiştir (Munusturlar, Munusturlar ve Özçakır, 2016). Elde edilen bulgulara göre katılımcıların serbest zamana dair tutumları; yaş aralığına, gelir düzeylerine ve çalıştıkları işlerine göre farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca serbest zaman tutumu ve motivasyonu arasında da anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir.

1.2. Serbest Zaman Engelleri İle İlgili Alan Yazın:

Günümüzde bireyler, serbest zaman değerlendirme etkinliklerine katılım sonucu birçok fayda elde etmiş olmalarına rağmen teknolojik gelişmeler, sosyal yaşamın hızla değişmesi, serbest zaman olanaklarının yeterince sunulmaması ve benzeri etkenlerden ötürü serbest zaman değerlendirme engelleriyle karşı karşıya kalmışlardır. Bu durum üniversite öğrencileri için de benzer sonuçlar göstermektedir. Alan yazında, üniversite öğrencilerinin karşılaştıkları serbest zaman engelleri ile ilgili yapılan araştırmalar son yıllarda artış göstermiştir. Yapılan araştırmalar genellikle serbest zaman engellerinin bazı demografik değişkenlere göre kıyaslanması üzerine yapılmıştır.

Arslan, Namlı ve Doğaner (2018) Ankara Üniversitesi öğrencilerinin serbest zamanlarında neden aktif olmadıklarına dair yaptıkları bir araştırmada, öğrencilerin serbest zaman engellerini; cinsiyet, okudukları fakülte, gelir düzeyi ve sporla ilgilenme düzeyine göre incelemiştir. Elde ettikleri bulgulara göre kadınlar için birey psikolojisi; spor bilimleri fakültesi öğrencileri için spor tesislerinin yetersizliği; gelir düzeyi yüksek olan öğrenciler için ise zaman yönetimi boyutları serbest zaman etkinliklerine katılımlarına engel teşkil etmektedir. Ayrıca sporla ilgilenme düzeylerine bakıldığında ise birey psikolojisi, tesis yetersizliği ve ilgi eksikliği boyutları da engel oluşturmaktadır.

Üsküdar Üniversitesinde okuyan öğrencilerin rekreasyon etkinliklerine katılmalarına engel olan faktörler; cinsiyet, bölüm ve sınıf değişkenlerine göre incelenmiştir (Bosna, Bayazıt ve Yılmaz, 2018). Elde edilen bulgulara göre üniversite öğrencilerinin serbest zaman engelleri sadece sınıf değişkenine göre

farklılık göstermiştir. Buna göre 5. sınıf ve üzerinde okuyan öğrencilerin serbest zaman engellerinin diğer sınıflara oranla daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Bulut ve Koçak (2016) Ankara Üniversitesinde hazırlık öğrenimi gören kadın öğrenciler üzerine yaptığı çalışmada, öğrencilerin rekreatif etkinliklere katılımını engelleyen faktörleri yaş, refah düzeyi, yaşadığı yerleşim yeri, spora katılım durumu ve barınma durumlarına göre incelemiştir. Araştırmada kadın öğrencileri en çok etkileyen engelin tesis yetersizliği olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca daha önceden hiç spor yapmayan öğrencilerin spor etkinliklerine katılanlara oranla daha fazla engelle karşılaştıkları da bulunmuştur. Bunların yanı sıra refah düzeyi de diğer bir belirleyici faktör olmuştur. Buna göre refah düzeyi iyi/çok iyi olan öğrenciler daha az engelle karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

Farklı üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğrencilerinin serbest zaman engellerini inceleyen bir çalışmada; öğrencilerin serbest zaman engelleri olarak ilgi eksikliği, sosyal ortam/bilgi eksikliği, birey psikolojisi, arkadaş eksikliği, tesis/hizmet/ulaşım yetersizliği ve zaman eksikliği faktörlerini sıraladıkları görülmüştür. Ayrıca bu çalışmada öğrencilerin serbest zaman engellerinin üniversiteler arası farklılıklarına da bakılmıştır. Buna göre küçük ve yerel üniversitelerde okuyan öğrenciler tesis/hizmet/ulaşım yetersizliği ile sosyal ortam/bilgi eksikliği faktörlerini diğer büyük ve köklü üniversitede okuyan öğrencilere oranla daha fazla engel teşkil ettiğini belirtmişlerdir (Demirel ve Harmandar, 2009).

Köse ve Yerlisu Lapa (2018) üniversite öğrencilerinin serbest zaman engelleri ile serbest zaman kolaylaştırıcıları arasında ilişkisel bir araştırma yapmıştır. Yapılan analizlerin sonucuna göre Akdeniz Üniversitesinde okuyan öğrenciler için serbest zaman engellerinden en önemlileri olarak tesis/hizmet/ulaşım eksikliği yer alırken, sırasıyla ilgi eksikliği, zaman eksikliği ve birey psikolojisi diğer önemli faktörleri oluşturmaktadır.

Bartın Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin serbest zaman engelleri; cinsiyet, bölüm, yaş, refah düzeyi, tesislerin yetersizliği gibi demografik özellikler bakımından incelenmiştir (Solakumur, Özen, Yıldız ve Ünlü, 2019). Elde edilen bulgulara göre cinsiyet ve bölüm değişkenlerinde farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkenine göre tesis/hizmet eksikliği, zaman eksikliği ve ilgi eksikliği; bölüm değişkenine göre ise tesis/hizmet eksikliği ve zaman eksikliği boyutları ayırt edici faktörler olarak ortaya çıkmıştır.

Soyer ve diğ. (2017) Sakarya Üniversitesinde okuyan öğrencilerin serbest zaman engellerinin; cinsiyet, yaş, sınıf, refah düzeyi ve sportif etkinliklere düzenli katılım durumlarına göre farklılıklarını incelemiştir. Ayrıca bu çalışmada serbest zaman engelleri ile yaşam doyumu düzeyleri arasında ilişkisel bir analiz de yapmışlardır. İlişkisel analizler sonucunda yaşam doyumu ile serbest zaman engelleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve yaşam doyumu düştükçe serbest zaman engellerinin arttığı görülmüştür. Karşılaştırmalı analizler sonucunda ise üniversite öğrencilerinin serbest zaman engellerinin, cinsiyet değişkenine ve spora düzenli katılım durumlarına göre farklılaştığını tespit etmişlerdir. Buna göre kadın öğrenciler zaman eksikliğini; spora düzenli katılmayanlar ise ilgi eksikliğini engel olarak belirtmişlerdir.

Adnan Menderes Üniversitesinde okuyan öğrencilerin serbest zaman engelleri cinsiyet ve refah düzeyine göre incelenmiş; elde edilen verilere göre değişkenler arasında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir (Özşaker, 2012). Buna göre kadın öğrenciler birey psikolojisi, bilgi eksikliği ve zaman eksikliği boyutlarında erkek öğrencilere oranla daha fazla engelle karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca

öğrencilerin refah düzeyi de birey psikolojisi, arkadaş eksikliği ve zaman eksikliği boyutlarında ayırt edici diğer bir etken olarak tespit edilmiştir.

Serbest zaman değerlendirme etkinliklerinin üniversite öğrencileri üzerinde olumlu etkileri bulunduğu için öğrencilerin serbest zaman tutum ve engellerinin daha detaylı bir şekilde gerekli olduğu düşüncesindeyiz. Alan yazında yapılan araştırmaların; genellikle üniversite öğrencilerinin serbest zaman tutumlarını ve serbest zaman engellerini demografik özelliklerine (cinsiyet, yaş, fakülte, bölüm, sınıf, refah düzeyi, spora katılım durumu vb.) göre incelendiği görülmüştür. Bununla birlikte bir üniversite örneğini ele alarak, o üniversitede okuyan öğrencilerin genelinin hem serbest zaman etkinliklerine yönelik tutumlarını hem de engellerini inceleyen araştırmaların yeterli sayıda olmadığı görülmektedir. Bu sebeple bu araştırmanın amacı; Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin ders saatleri dışında kalan serbest zamanlarını değerlendirme tutum ve engellerini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda üniversite öğrencilerinin serbest zaman tutum ve engelleri; cinsiyet, okudukları fakülte ve serbest zamanlarını geçirmeyi tercih ettikleri yerlere göre incelemeler yapılmıştır. Bu amaçları incelemek üzere aşağıdaki araştırma soruları oluşturulmuştur.

1. Üniversite öğrencilerinin serbest zaman etkinliklerine katılımını engelleyen faktörlerde cinsiyet, okudukları fakülte ve serbest zamanlarını geçirmeyi tercih ettikleri yerlere göre farklılık var mıdır?
2. Üniversite öğrencilerinin serbest zaman etkinliklerine katılımına dair tutumlarında cinsiyet, okudukları fakülte ve serbest zamanlarını geçirmeyi tercih ettikleri yerlere göre farklılık var mıdır?

2. MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin serbest zaman engelleri ile serbest zaman tutumları incelendiği için nicel araştırma yöntemlerinden tarama deseni kullanılmıştır. Belli bir grubun belli özellikleri anket yolu ile tespit edildiği için tarama deseni kullanılmıştır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2018).

2.2. Araştırma Grubu

Çalışmanın evrenini 2017-2018 eğitim öğretim yılında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nde lisans eğitimi alan öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemini ise Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Köteklü Yerleşkesindeki öğrenci sayıları en yüksek olan 6 farklı fakültede lisans eğitimi gören öğrenciler oluşturmaktadır. Bu çalışmada kolayda örnek yöntemi kullanılmıştır. Çalışmaya 470 kadın 337 erkek olmak üzere 807 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Kişisel bilgi formu: Üniversite öğrencilerine yaş, cinsiyet, fakülte, bölüm, kaçınıcı yılınız, haftalık serbest zaman süresi, bir hafta içerisinde rekreatif etkinliklere katılım sıklığı ve serbest zamanlarını nerede geçirdikleri sorularını içeren kişisel sorular bulunmaktadır.

Boş zaman tutum ölçeği: Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin serbest zaman tutumlarını değerlendirmek için Ragheb ve Beard (1982) tarafından geliştirilen "Leisure Attitude Scale: LAS" ve Türkçe uyarlaması Akgül ve Gürbüz

(2011) tarafından yapılan “Boş Zaman Tutum Ölçeği” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Boş Zaman Tutum Ölçeği bilişsel (örn., insanlar çoğunlukla arkadaşlık ilişkilerini boş zamanlarında geliştirirler, boş zaman aktiviteleri mutluluğu artırır), duyuşsal (örn., boş zaman aktivitelerim bana zevkli deneyimler sağlar, boş zaman aktivitelerim canlandırıcıdır) ve davranışsal (örn., boş zaman aktivitelerine yönelik eğitim ve ön hazırlık için zaman harcayabilirim, seçme şansım olsa boş zaman ihtiyaçlarını karşılayan bir şehir ya da çevrede yaşarım) olmak üzere eşit dağılımlı (12’şer maddelik) 3 alt boyuttan ve toplam 36 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki ifadeler 5’li Likert tipine göre 1’den (kesinlikle katılmıyorum), 5’e doğru (kesinlikle katılıyorum) dereceli olarak yanıtlanmaktadır. Ölçekten en az 36 puan, en fazla ise 180 puan alınabilmektedir.

Bu çalışmada elde edilen puanların güvenilirliği Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ile test edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin iç tutarlılık katsayıları duyuşsal alt boyut için $a = 0,93$, bilişsel alt boyut için $a = 0,95$ ve davranışsal alt boyutu için ise $a = 0,91$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin toplam güvenilirlik katsayısı ise $a = 0,97$ olarak bulunmuştur. Elde edilen bu değerler yüksek güvenilirlik düzeyindedir.

Boş zaman engel ölçeği: Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin serbest zaman engellerini incelemek için Alexandris ve Carroll (1997) tarafından geliştirilen “Leisure Constraints Scale: LCS” ve Gürbüz ve Karaküçük (2007) tarafından Türkçeye uyarlanan, Gürbüz, Öncü ve Emir (2012) tarafından doğrulayıcı faktör analizi ile faktör yapısı yeniden test edilen “Boş Zaman Engelleri Ölçeği-18” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Bu çalışmada kullanılan ölçek formu ise 18 madde ve 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar; (1) birey psikolojisi (örn., aktivitelerin yorgunluk hissi vermesi, sakatlanmaktan korkmak), (2) bilgi eksikliği (örn., nerede katılacağını bilmemek, öğretecek kimsenin olmaması), (3) tesis/hizmet eksikliği (örn., tesis donanımının yetersiz olması, tesislerin yetersiz olması), (4) arkadaş eksikliği (örn., beraber katılacak kimsenin olmaması, arkadaşlarının bu tür etkinliklere katılmaktan hoşlanmaması), (5) zaman (örn., sosyal etkinlikler için zaman ayırmak zorunda kalmak, program zamanlarının uygun olmaması) ve (6) ilgi eksikliğidir (örn., geçmişte bu tür etkinlikleri sevmemek, ilgili olamamak.). Her alt boyut 3 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki ifadeler 4’lü Likert tipine göre 1’den (kesinlikle önemsiz) 4’e doğru (kesinlikle önemli) dereceli olarak yanıtlanmaktadır. Ölçekten en az 18 puan, en fazla ise 72 puan alınabilmektedir.

Araştırmadan elde edilen puanların güvenilirliği Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ile test edilmiş ve yapılan analizler sonucunda ölçeğin iç tutarlılık katsayıları, birey psikolojisi alt boyut için $a = 0,65$, bilgi eksikliği alt boyut için $a = 0,79$, tesis/hizmet eksikliği için $a = 0,74$, arkadaş eksikliği alt boyut için $a = 0,82$, zaman alt boyut için $a = 0,54$ ve ilgi eksikliği alt boyutu için ise $a = 0,69$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin toplam güvenilirlik katsayısı ise $a = 0,81$ olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu değerler sonucunda güvenilirlik düzeylerinde zaman alt boyutu düşük, birey psikolojisi ve ilgi eksikliği alt boyutu orta, bilgi eksikliği, tesis/hizmet eksikliği ve arkadaş eksikliği alt boyutu için yüksek güvenilirlik düzeyleri bulunmuştur. Elde edilen bu değerler yüksek güvenilirlik düzeyindedir.

2.4. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında öğrencilerin ders saatleri dışında kafeterya, bahçe, dersliklerde müsait oldukları zaman diliminde anketler gönüllü öğrencilere doldurulmuştur. Çalışmaya üniversiteye yeni gelen hazırlık sınıfı ve 1. sınıf

öğrencileri dâhil edilmemiştir. Bunun nedeni olarak üniversiteyi ve yerleşkenin rekreatif alanlarını daha iyi tanıyan öğrenciler olması tercih edilmiştir. Ancak yeni gelen öğrencilerin üniversiteyi ve yerleşkeyi henüz çok iyi tanımadıkları varsayılmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Bu araştırmada anketlerin demografik bilgilerinden elde edilen veriler tanımlayıcı istatistik analizlerinden yüzde ve frekans analizi ile değerlendirilmiştir. Çıkarımsal analizlerde istatistiksel anlamlılık değeri $p < 0,05$ olarak belirlenmiştir.

Çıkarımsal analizlere başlamadan önce her bir değişkene ait verilerin normal dağılım varsayımını değerlendirmek için çarpıklık ve basıklık değerleri ile Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri incelenmiştir. Bu analizlerin sonuçlarına göre değişkenlere ait verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiş olup veri analizi parametrik testler ile yapılmıştır.

Üniversite öğrencilerinin serbest zaman etkinliklerine katılımını engelleyen faktörler ve serbest zaman etkinliklerine katılımına dair tutumlarının cinsiyetler arası farklılığını analiz etmek için bağımsız değişken t -test analizi kullanılmıştır.

Üniversite öğrencilerinin serbest zaman etkinliklerine katılımını engelleyen faktörler ve serbest zaman etkinliklerine katılımına dair tutumlarının yer tercihinine göre ve fakülteye göre farklılıkları analiz etmek için ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Bağımsız değişken t testi analizinde varyansların eşitliğinin sağlanmadığı durumlarda t değeri ve serbestlik derecesi (sd) değerinin dönüştürülmüş hali kullanılmıştır. Fakülteler arası varyans dağılımı eşit olduğu için Tukey HSD testi ile yer tercihi değişkeninde varyans dağılımı ise eşit olmadığı için Games-Howell testi ile çoklu karşılaştırılması yordanmıştır (Field, 2009).

3. BULGULAR

Bu çalışmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri (cinsiyet, okudukları fakülte ve serbest zamanlarını geçirmeyi tercih ettikleri yerler) Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Tanımlayıcı istatistik tablosu

Değişkenler		<i>f</i>	%
Cinsiyet	Erkek	337	41,8
	Kadın	470	58,2
Fakülte	Edebiyat	133	16,5
	Eğitim	134	16,6
	Spor Bilimleri	135	16,7
	Sağlık Bilimleri	135	16,7
	Turizm	135	16,7
	İİBF	135	16,7
	Yerleşke içi	175	21,7
Yer Tercihi	Yerleşke dışı	294	36,4
	Her ikisi	338	41,9

Tablo 1'e göre; çalışmaya katılan öğrencilerin 337'si erkek (% 41,8), 470'i ise kadın (% 58,2) öğrencilerden oluşmaktadır. Toplamda 807 öğrenci gönüllü olarak çalışmaya katılmıştır. Katılımcılardan Edebiyat Fakültesinde okuyan 133 öğrenci, Eğitim Fakültesinde okuyan 134 öğrenci, Spor Bilimleri Fakültesinde okuyan 135 öğrenci, Sağlık Bilimleri Fakültesinde okuyan 135 öğrenci, Turizm Fakültesinde okuyan 135 öğrenci ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde (İİBF) okuyan 135 öğrenci bulunmaktadır. Öğrencilerin 175'i (%21,7) serbest zamanlarını yerleşke içinde, 294'ü (%36,4) yerleşke dışında, 338'i ise (%41,9) hem yerleşke içinde hem de yerleşke dışında geçirmeyi tercih ettiklerini belirtmiştir.

3.1. Serbest Zaman Tutum Bulguları:

Üniversite öğrencilerinin serbest zaman tutumlarının cinsiyete göre farklılığı bağımsız değişken *t* testi ile okudukları fakültelerine göre ve serbest zamanlarını geçirmeyi tercih ettikleri yerlere göre farklılıkları tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Analiz sonuçları aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 2. Cinsiyete göre serbest zaman tutumu farklılığı bulguları

	Cinsiyet	n	\bar{x}	SS	t	sd	p
Bilişsel	Erkek	337	45,82	10,41	-3,75	676,09	0,00*
	Kadın	470	48,49	9,37			
Duyuşsal	Erkek	337	45,56	9,70	-1,97	678,67	0,05*
	Kadın	470	46,87	8,78			
Davranışsal	Erkek	337	42,73	9,28	-0,69	805	0,48
	Kadın	470	43,18	9,04			

Serbest zaman tutumunun cinsiyet değişkenine göre farklılığı bulgularında bilişsel ($t_{(676,09)}=-3,75$, $p<0,05$) ve duyuşsal ($t_{(678,67)}=-1,97$, $p<0,05$) alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Kadınlar bilişsel ($\bar{x}=48,49$; $SS=9,37$) ve duyuşsal ($\bar{x}=45,56$; $SS=8,78$) alt boyutlarında erkeklere oranla (bilişsel: $\bar{x}=45,82$; $SS=10,41$; duyuşsal: $\bar{x}=46,87$; $SS=9,70$) daha yüksek puan aldıkları ortaya çıkmıştır (Tablo 2). Serbest zaman tutum puanlarının yüksek olması daha olumlu tutumlara sahip olduğu anlamına geldiği için kadınların hem bilişsel hem de duyuşsal olarak erkeklere oranla daha olumlu serbest zaman tutumlarına sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 3. Fakültelere göre serbest zaman tutumu farklılığı bulguları

Alt boyutlar	Fakülteler	n	\bar{x}	SS	F	p	Tukey
Bilişsel	1. Edebiyat	133	46,38	11,34	2,07	0,07	
	2. Eğitim	134	48,50	8,57			
	3. Spor Bilimleri	135	46,96	10,55			
	4. Sağlık Bilimleri	135	45,96	10,94			
	5. Turizm	135	49,12	8,24			
	6. İ.İ.B.F	135	47,31	9,13			
	Toplam	807	47,37	9,90			
Duyuşsal	1. Edebiyat	133	45,90	9,90	2,48	0,03*	4 - 5 *
	2. Eğitim	134	47,32	7,98			
	3. Spor Bilimleri	135	47,11	9,48			
	4. Sağlık Bilimleri	135	44,49	10,65			
	5. Turizm	135	47,67	7,32			

	6. İ.İ.B.F	135	45,46	9,18			
	Toplam	807	46,33	9,19			
Davranışsal	1. Edebiyat	133	42,63	9,89			
	2. Eğitim	134	42,92	8,37			
	3. Spor Bilimleri	135	45,13	8,70			
	4. Sağlık Bilimleri	135	41,74	10,14	3,34	0,01*	3 - 4 *
	5. Turizm	135	44,13	7,81			3 - 6 *
	6. İ.İ.B.F	135	41,38	9,30			
	Toplam	807	42,99	9,14			

Serbest zaman tutumunun öğrencilerin okudukları fakültele göre karşılaştırılması sonuçları duyuşsal ($F_{(5,806)}=2,48$, $p<0,05$) ve davranışsal ($F_{(5,806)}=3,33$, $p<0,05$) alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğunu göstermiştir (Tablo 3). İstatistiksel olarak anlamlı farklılıkların hangi fakülteler arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır. Buna göre duyuşsal tutum alt boyutunda Turizm Fakültesi öğrencileri ($\bar{x}=47,67$; $SS=7,32$) Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerine göre ($\bar{x}=44,49$; $SS=10,65$) istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek puanlara sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Davranışsal tutum alt boyutunda ise Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri ($\bar{x}=45,13$; $SS=8,70$) hem Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinden ($\bar{x}=41,74$; $SS=10,14$) hem de İ.İ.B. Fakültesi öğrencilerinden ($\bar{x}=41,38$; $SS=9,30$) daha yüksek puanlara sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bulgular Turizm Fakültesi öğrencilerinin duyuşsal olarak daha olumlu tutumlara, Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin ise davranışsal olarak daha olumlu tutumlara sahip olduğunu göstermiştir.

Tablo 4. Yer tercihinine göre serbest zaman tutumu farklılığı bulguları

Alt boyutlar	Yer tercihi	n	\bar{x}	SS	F	p	Games Howell
Bilişsel	1. Yerleşke içi	175	47,05	9,96			
	2. Yerleşke dışı	294	46,52	9,89			
	3. Her ikisi	338	48,28	9,83	2,61	0,07	
	Toplam	807	47,37	9,90			
Duyuşsal	1. Yerleşke içi	175	46,07	9,13			
	2. Yerleşke dışı	294	45,15	9,13			
	3. Her ikisi	338	47,48	9,17	5,17	0,01*	2 - 3*
	Toplam	807	46,33	9,20			
Davranışsal	1. Yerleşke içi	175	42,50	9,34			
	2. Yerleşke dışı	294	41,91	8,95			
	3. Her ikisi	338	44,18	9,07	5,25	0,01*	2 - 3*
	Toplam	807	42,99	9,14			

Öğrencilerin serbest zamanlarını geçirmeyi tercih ettikleri yerlere göre yapılan analizlere göre bilişsel ($F_{(2, 806)}=2,61$, $p=0,07$) alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ancak; duyuşsal ($F_{(2, 806)}=5,17$, $p<0,05$) ve davranışsal ($F_{(2, 806)}=5,24$, $p<0,05$) alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur (Tablo 4). Anlamlı farklılıkların hangi yer tercihleri arasında olduğunu belirlemek amacıyla Games-Howell çoklu karşılaştırma testi kullanılmıştır. Çoklu karşılaştırma bulgularına göre duyuşsal tutum alt boyutunda her ikisini de (yerleşke dışı ve yerleşke içi) tercih eden öğrencilerin ($\bar{x}=47,48$; $SS=9,17$) yerleşke dışını tercih eden öğrencilerden ($\bar{x}=45,15$; $SS=9,13$) daha yüksek puana sahip olduğu görülmüştür. Davranışsal tutum alt boyutunda ise yine her ikisini (yerleşke dışı ve yerleşke içi) tercih eden öğrencilerin ($\bar{x}=44,18$; $SS=9,07$) yerleşke dışını tercih eden öğrencilerden ($\bar{x}=49,91$; $SS=8,95$) daha yüksek puana sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar öğrencilerin serbest zamanlarını hem yerleşke içinde hem de yerleşke dışında geçirmeyi tercih eden öğrencilerin duyuşsal ve davranışsal olarak daha olumlu tutumları olduğunu göstermektedir.

3.2. Serbest Zaman Engelleri Bulguları:

Üniversite öğrencilerinin serbest zaman engellerinin cinsiyete göre farklılıkları bağımsız değişken *t* testi ile okudukları fakültelerine göre ve serbest zamanlarını geçirmeyi tercih ettikleri yerlere göre farklılıkları ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Analiz sonuçları aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 5. Cinsiyete göre serbest zaman engelleri farklılığı bulguları

	Cinsiyet	n	\bar{x}	SS	t	sd	p
Birey Psikolojisi	Erkek	337	2,52	0,68	-3,48	640,79	0,01*
	Kadın	470	2,68	0,56			
Bilgi Eksikliği	Erkek	337	2,76	0,68	-2,65	805	0,01*
	Kadın	470	2,89	0,67			
Tesis/Hizmet Eksikliği	Erkek	337	3,02	0,67	-1,33	805	0,18
	Kadın	470	3,08	0,60			
Arkadaş Eksikliği	Erkek	337	2,59	0,71	-1,25	805	0,21
	Kadın	470	2,66	0,74			
Zaman	Erkek	337	2,75	0,60	-1,77	675,91	0,07
	Kadın	470	2,82	0,54			
İlgi Eksikliği	Erkek	337	2,60	0,70	0,51	805	0,60
	Kadın	470	2,58	0,66			

Cinsiyet değişkenine göre serbest zaman engellerinden birey psikolojisi ($t_{(640,79)}=-3,48$, $p<0,05$) ve bilgi eksikliği ($t_{(805)}=-2,65$, $p<0,05$) alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Buna göre kadınların birey psikolojisi engeli ($\bar{x}=2,68$; $SS=0,56$) ve bilgi eksikliği engeli ($\bar{x}=2,89$; $SS=0,67$) erkeklerin birey psikolojisi engelinden ($\bar{x}=2,52$; $SS=0,68$) ve bilgi eksikliği engelinden ($\bar{x}=2,76$; $SS=0,68$) istatistiksel olarak yüksek çıkmıştır (Tablo 5). Bu bulgular kadınların serbest zamanlarında birey psikolojisi engeliyle ve bilgi eksikliği engeliyle karşılaştıklarını göstermektedir.

Tablo 6. Fakültelelere göre serbest zaman engelleri farklılığı bulguları

Alt boyutlar	Fakülteleler	n	\bar{x}	SS	F	p	Tukey
Birey psikolojisi	1. Edebiyat	133	2,54	0,60	1,32	0,25	
	2. Eğitim	134	2,63	0,61			
	3. Spor bilimleri	135	2,55	0,66			
	4. Sağlık bilimleri	135	2,65	0,63			
	5. Turizm	135	2,61	0,64			
	6. İ.İ.B.F.	135	2,70	0,60			
	Toplam	807	2,62	0,62			
Bilgi eksikliği	1. Edebiyat	133	2,83	0,68	1,77	0,12	
	2. Eğitim	134	2,79	0,64			
	3. Spor bilimleri	135	2,85	0,63			
	4. Sağlık bilimleri	135	2,73	0,63			
	5. Turizm	135	2,88	0,70			
	6. İ.İ.B.F.	135	2,95	0,75			
	Toplam	807	2,84	0,68			
Tesis/hizmet eksikliği	1. Edebiyat	133	2,94	0,65	2,28	0,05*	1 – 6*
	2. Eğitim	134	3,02	0,63			
	3. Spor bilimleri	135	3,10	0,60			
	4. Sağlık bilimleri	135	3,02	0,62			
	5. Turizm	135	3,09	0,62			
	6. İ.İ.B.F.	135	3,17	0,64			
	Toplam	807	3,06	0,63			
Arkadaş eksikliği	1. Edebiyat	133	2,61	0,77	1,33	0,25	
	2. Eğitim	134	2,66	0,68			
	3. Spor bilimleri	135	2,69	0,71			
	4. Sağlık bilimleri	135	2,70	0,68			
	5. Turizm	135	2,60	0,73			
	6. İ.İ.B.F.	135	2,51	0,80			
	Toplam	807	2,63	0,73			
Zaman	1. Edebiyat	133	2,76	0,57	1,74	0,12	
	2. Eğitim	134	2,70	0,57			
	3. Spor bilimleri	135	2,88	0,52			
	4. Sağlık bilimleri	135	2,79	0,58			
	5. Turizm	135	2,85	0,58			
	6. İ.İ.B.F.	135	2,78	0,58			
	Toplam	807	2,79	0,57			
İlgi eksikliği	1. Edebiyat	133	2,60	0,64	1,34	0,24	
	2. Eğitim	134	2,49	0,65			
	3. Spor bilimleri	135	2,70	0,64			
	4. Sağlık bilimleri	135	2,62	0,68			
	5. Turizm	135	2,58	0,70			
	6. İ.İ.B.F.	135	2,56	0,75			
	Toplam	807	2,59	0,68			

Öğrencilerin serbest zaman engellerinin okudukları fakültelelere göre farklılığı bulguları Tablo 6’da gösterilmiştir. Tablo 6’ya göre serbest zaman engelleri alt boyutlarından sadece tesis/hizmet eksikliği ($F_{(5, 806)}=2,27$, $p<0,05$) alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Tukey HSD çoklu karşılaştırmalı testi sonuçlarına göre İ.İ.B. Fakültesi öğrencileri ($\bar{x}=3,17$; $SS=0,64$) Edebiyat Fakültesi öğrencilerine oranla ($\bar{x}=2,94$; $SS=0,65$) tesis/hizmet eksikliğinin daha fazla engel teşkil ettiğini belirtmişlerdir.

Tablo 7. Yer tercihinine göre serbest zaman engelleri farklılığı bulguları

Alt boyutlar	Yer tercihi	n	\bar{x}	SS	F	p
Birey Psikolojisi	1. Yerleşke içi	175	2,65	0,66	2,45	0,09
	2. Yerleşke dışı	294	2,66	0,60		
	3. Her ikisi	338	2,56	0,62		
	Toplam	807	2,62	0,62		
Bilgi Eksikliği	1. Yerleşke içi	175	2,80	0,73	0,38	0,69
	2. Yerleşke dışı	294	2,84	0,66		
	3. Her ikisi	338	2,85	0,66		
	Toplam	807	2,84	0,68		
Tesis/Hizmet Eksikliği	1. Yerleşke içi	175	2,98	0,73	1,75	0,18
	2. Yerleşke dışı	294	3,07	0,61		
	3. Her ikisi	338	3,09	0,59		
	Toplam	807	3,06	0,63		
Arkadaş Eksikliği	1. Yerleşke içi	175	2,64	0,77	0,11	0,90
	2. Yerleşke dışı	294	2,63	0,71		
	3. Her ikisi	338	2,61	0,73		
	Toplam	807	2,63	0,73		
Zaman	1. Yerleşke içi	175	2,73	0,58	2,10	0,12
	2. Yerleşke dışı	294	2,78	0,57		
	3. Her ikisi	338	2,83	0,56		
	Toplam	807	2,79	0,57		
İlgi Eksikliği	1. Yerleşke içi	175	2,57	0,67	0,23	0,80
	2. Yerleşke dışı	294	2,61	0,67		
	3. Her ikisi	338	2,58	0,69		
	Toplam	807	2,59	0,68		

Üniversite öğrencilerinin serbest zaman engellerinin yer tercihinine göre farklılığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre serbest zaman engelleri alt boyutlarının tümünde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunamamıştır ($p > 0,05$) (Tablo 7).

4. TARTIŞMA

Bu çalışmada Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin serbest zaman tutum ve engellerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda cinsiyet, öğrenim gördükleri fakülteler ve serbest zamanlarını geçirmeyi tercih ettikleri yerler açısından karşılaştırılmalar yapılmıştır.

Elde edilen bulgulara göre, bu üniversitede öğrenim gören öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun serbest zamanlarını yerleşke dışında geçirmeyi tercih ettikleri görülmektedir. Bunun temel nedenlerinden bir tanesi üniversite kampusu içerisinde sunulan rekreasyon olanaklarının yetersizliği olduğu söylenebilir. Alan yazında yapılan birçok araştırmada tesislerin sayısı ve tesis donanımının yetersiz olması, rekreasyon mekânlarının nitelik ve nicelik açısından yetersiz olması, tesis, araç ve gereçlerin rekreasyon etkinliklerine katılmaya teşvik edici derecede yeterli bulunmaması üniversite öğrencilerinin ders dışında kalan serbest zamanlarında kampus dışına yönelmesine sebep olmaktadır (Akkaşoğlu ve Akyol, 2018; Akyüz ve Türkmen, 2016; Gül, Keleş ve Uzun, 2016; Kılıç ve Şener, 2013; Yerlisu Lapa ve Ardahan, 2009; Zengin, Sertbaş ve Kolayış, 2001).

Bu çalışmanın önemli bulgularından bir diğeri ise; öğrencilerin serbest zaman tutumlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşmasıdır. Serbest zaman tutumuna yönelik yapılan araştırmalar az olmasına rağmen cinsiyet faktörünün bireylerin serbest zaman tutumları konusunda ayırt edici bir özellik olduğu bulunmuştur. Özellikle kadınların serbest zaman tutumlarının daha olumlu olduğu

ortaya konulmuştur (Akyüz ve Türkmen, 2016; Çimen ve Sarol, 2015; Tektaş ve diğ., 2017). Yapılan bu çalışmada da benzer bulgulara rastlanmıştır. Farklı üniversitelerde yürütülen araştırmaların benzer sonuçları kadın öğrencilerin genel olarak serbest zaman değerlendirmeye dair daha olumlu tutumlara sahip olduğu söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin okudukları fakültele göre serbest zaman etkinliklerine katılımına dair tutumlarında, duyuşsal ve davranışsal alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Çoklu karşılaştırma analizleri sonucuna göre ise Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin serbest zaman değerlendirmeye dair daha olumlu tutum gösterdiği ortaya konulmuştur. Alan yazında yapılan benzer çalışmalarda sporla ilgili bölümlerde okuyan öğrencilerin serbest zamana dair tutumlarının diğeri bölümlerde okuyan öğrencilerden daha olumlu olduğu tespit edilmiştir (Akyüz ve Türkmen, 2016; Çimen ve Sarol, 2015).

Üniversite öğrencilerinin yer tercihine göre serbest zaman etkinliklerine katılımına dair tutumlarında duyuşsal ve davranışsal alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0,05$). Üniversite öğrencilerinin yer tercihine göre serbest zaman etkinliklerine katılımına dair tutumlarına yönelik yapılan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu çalışmanın diğeri boyutu ise öğrencilerin serbest zaman engelleri hakkındaki bulgulardır. İlk olarak serbest zaman engellerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı bulunmuştur. Çoklu karşılaştırma analizleri bulgularına göre kadın öğrenciler birey psikolojisi ve bilgi eksikliği engeli ile karşı karşıya kaldıklarını belirtmişlerdir. Alan yazında da benzer bulgulara rastlanmaktadır (Arslan ve diğ., 2018; Özşaker, 2012; Solakumur ve diğ., 2019; Uzun, 2016). Ayrıca serbest zaman engellerinden bilgi eksikliği alt boyutunda cinsiyet farklılığı tespit eden çalışmalar da yer almaktadır (Akdeniz, Sekban, Yıldırım ve Barda, 2018). Bu sonuçlar kadın öğrencilerin serbest zaman tutumları olumlu olmasına rağmen serbest zaman engelleri ile karşı karşıya olduğunu göstermektedir.

Üniversite öğrencilerinin okudukları fakültele göre serbest zaman engelleri alt boyutlarından sadece tesis/hizmet eksikliği alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan araştırmalar sonucunda alanyazında yer alan çalışmalar serbest zaman engellerinden tesis/hizmet eksikliği okudukları fakültele göre anlamlı farklılık bulunan çalışmalar yer almaktadır (Arslan ve diğ., 2018; Demirel ve Harmandar, 2009; Dumlu, Yazıcı ve Sözen, 2018; Kandaz ve Hergüner, 2007; Özdilek, Demirel ve Harmandar, 2007; Uzun, 2016). Alan yazındaki bu çalışmalar elde edilen tesis/hizmet eksikliği alt boyutuyla aynı sonuçları göstermekte olup bu çalışmayı destekler niteliktedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak; Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin ders dışında kalan serbest zamanlarını çoğunlukla kampus dışında geçirmeyi tercih ettikleri görülmüştür. Ayrıca kadın öğrenciler erkek öğrencilere oranla serbest zamanlarını değerlendirmeye dair daha olumlu tutumlara sahip oldukları belirtmişlerdir. Ancak kadın öğrenciler serbest zaman engellerinden motivasyon eksikliğini niteleyen birey psikolojisi engeline ve serbest zamanlarında ne yapacağını bilememeyi niteleyen bilgi eksikliği engeline sahip olduklarını da belirtmişlerdir. Öğrencileri serbest zaman tutum ve engellerinin fakültele göre farklılaştığı da görülmüştür. Bu sonuçlar doğrultusunda bazı öneriler aşağıda sıralanmıştır.

Öneriler;

- Serbest zamanlarını yerleşke dışında değerlendirmeyi tercih eden öğrencilerin serbest zaman tutum puanlarının düşük çıkmasından ötürü özellikle yerleşke içinde düzenlenen serbest zaman değerlendirme etkinlik sayılarının ve çeşitliliğinin artırılması,
- Kampus içerisinde düzenlenen etkinlik ve aktivitelere karşı öğrencilerin ilgi puanlarının düşük olmasından ötürü etkinliklere katılım oranı düşüktür. Bu nedenle öğrenciler açısından daha ilgi çekici, farklı etkinlik ve aktivitelerin düzenlenmesi,
- Öğrencilerin serbest zaman tercih ve ihtiyaçlarına hitap edebilecek rekreasyon hizmetlerinin sağlanması,
- Öğrencilerin serbest zaman tutumlarının belirlenerek ilgi alanlarına göre etkinliklerin düzenlenmesi,
- Öğrencilerin serbest zaman değerlendirme ile ilgili bilgi eksikliği puanlarının düşük çıkmasından ötürü öğrencilerin rekreasyon faaliyetleriyle ilgili bilgilendirme olanaklarının artırılması,
- Kampus içerisinde düzenlenen sosyal, kültürel ve sanatsal etkinliklere daha çok katılımın sağlanması için daha etkin duyuruların yapılması önerilmektedir.

6. KAYNAKÇA

- Akdeniz, H., Sekban, G., Yıldırım, C. ve Barda, B. (2018).** Eğitim fakültesi öğrencilerinin rekreasyonel eğilimleri ve rekreasyonel etkinliklere katılımına engel olan faktörlerin incelenmesi. I. Uluslararası Beden Eğitimi, Spor, Rekreasyon ve Dans Kongresi, Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul, 181
- Akgül, B. M. ve Gürbüz, B. (2011).** Boş zaman tutum ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması, Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 16(1), 37-43
- Akgül, B.M. (2011).** Farklı kültürlerdeki bireylerin boş zaman aktivitelerine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi: Ankara-Londra örneği. Yayınlanmamış Doktora tezi, Ankara Gazi Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Akkaşoğlu, S. ve Akyol, C. (2018).** Üniversite öğrencilerinin sportif rekreasyon etkinliklerine katılımını etkileyen engellerin belirlenmesi. I. Uluslararası Beden Eğitimi, Spor, Rekreasyon ve Dans Kongresi, Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul,200
- Akyürek, G., Kars, S. ve Bumin, G. (2018).** Üniversite öğrencilerinin serbest zaman ile ilişkili tutum, yönetim ve memnuniyetlerinin incelenmesi Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 3(2), 1-12
- Akyüz, H. ve Türkmen, M. (2016).** Üniversite öğrencilerinin boş zaman faaliyetlerine yönelik tutumlarının incelenmesi: Bartın Üniversitesi örneği, International Journal of Science Culture and Sport, 1 (4), 340-357
- Arslan, E., Namlı, A.Y. ve Doğaner, S. (2018).** Üniversite öğrencileri neden aktif değiller? Katılımsal engeller. Spormetre, 16(4), 140-150
- Balcı, V. (2003).** Ankara'daki üniversite öğrencilerinin boş zaman etkinliklerine katılımlarının araştırılması. Milli Eğitim Dergisi, 158, 161-173
- Bosna, O.Ş., Bayazıt, B. ve Yılmaz, O. (2018).** Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılımlarına engel olan faktörlerin incelenmesi (Üsküdar Üniversitesi Örneği). CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 13(2), 200-211

- Bulut, M. ve Koçak, F. (2016).** Hazırlık öğrenimi gören kadın üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılmalarını engelleyen faktörlerin belirlenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 61-71
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018).** Bilimsel araştırma yöntemleri (24. baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Çimen, Z. ve Sarol, H. (2015).** Serbest zaman tutumu: Üniversite öğrencilerine yönelik araştırma. III. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı, 295-299
- Demirel, M. ve Harmandar, D. (2009).** Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılımlarında engel oluşturabilecek faktörlerin belirlenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1 (6), 838-846
- Dinç, H., Koca, H.B., Poyraz, A. ve Aydemir, K. (2019).** Üniversite öğrencilerinin boş zaman anlamlarının incelenmesi. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-9
- Dumlu, Y., Yazıcı, M. ve Sözen, T. (2018).** Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılımlarında engel oluşturabilecek faktörlerin belirlenmesi. *Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresi, Bodrum, Muğla*, 435
- Field, A. (2009).** *Discovering statistics using SPSS: and sex and drugs and rock 'n' roll* (3. Ed.). London: Sage Publications
- Guo, J. and Liu, X. (2016).** College students' consciousness of participation in leisure activities behavior related research. *International Journal of e-Education, e-Business, e-Management and e-Learning*, 6(3), 186-192
- Gül, A., Keleş, E. ve Uzun, Ö. F. (2016).** Süleyman Demirel Üniversitesi öğretim elemanları ve öğrencilerinin yerleşke içindeki rekreasyonel talep ve eğilimleri, Süleyman Demirel Üniversitesi Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi, 1 (1) 26-43
- Güler, C., Demirel, D.H., Çakır, V.O. ve Budak, D. (2019).** Üniversite öğrencilerinde boş zamanın anlamı. 2. Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresi Tam Metin Bildiri Kitabı, 49-56
- Gürbüz, B. ve Karaküçük, S. (2007).** Boş zaman engelleri ölçeği-28: Ölçek geliştirme, geçerlik ve güvenirlik çalışması, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 3-10
- Gürbüz, B., Öncü, E. ve Emir, E. (2012).** Boş zaman engelleri ölçeği: Yapı geçerliğinin test edilmesi. 12. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, 339-343
- Hendry, L. and Marr, D. (1985).** Leisure education and young people's leisure. *Scottish Educational Review*, 17(2), 116-27
- Kandaz, G. N. ve Hergüner, G. (2007).** Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin serbest zamanlarını değerlendirme biçimlerin incelenmesi (Sakarya ili örneği). *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 4 (1), 1-9
- Kılıç, M. ve Şener, G. (2013).** Üniversite öğrencilerinin rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki sosyolojik etkenler ve yapısal kısıtlamalar. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3 (3), 220-227
- Korkmaz, A. (2000).** Yükseköğretim gençliğinin problemleri. *Milli Eğitim*, 145, 41-45
- Köse, E. ve Yerlisu Lapa, T. (2018).** Serbest zaman engelleri ile serbest zaman kolaylaştırıcıları arasındaki ilişki: Kanonik korelasyon analizi. *Researcher: Social Science Studies*, 6(3), 43-56
- Lapa, T. Y., ve Ardahan, F. (2009).** Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman etkinliklerine katılım nedenleri ve değerlendirme biçimleri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 20(4), 132-144
- Munusturlar, S. (2017).** The effect of recreational services offered by municipalities on leisure education levels of women. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(2), 170-180
- Munusturlar, S., Munusturlar, M.A. ve Özçakır, S. (2016).** Analysis of individuals' leisure time motivation and leisure time attitudes: Bolu and Düzce Cities Sample. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 7(3), 76-90

- Özdilek, Ç., Demirel, M. ve Harmandar, D. (2007).** Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin boş zaman etkinliklerine katılım nedenleri ve düzeylerinin araştırılması. *International Journal Of Human Science*, 2 (4), 1-13
- Özşaker, M. (2012).** Gençlerin serbest zaman aktivitelerine katılmama nedenleri üzerine bir inceleme. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(1), 126-131
- Solakumur, A., Özen, G., Yıldız, N.O. ve Ünlü, Y. (2019).** Üniversite öğrencilerinin boş zaman engellerinin incelenmesi (Bartın ili örneği). *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 33-41
- Soyer, F., Yıldız, N.O., Harmandar Demirel, D., Serdar, E., Demirel, M., Ayhan, C. ve Demirhan, Ö. (2017).** Üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılımlarına engel teşkil eden faktörler ile katılımcıların yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(2), 2035-2046
- Teaff, J.E., Ernst, N.W. and Ernst, M. (1975).** An elderly leisure attitude schedule. 28th Annual Meeting of the Gerontological Society, Louisville, Kentucky
- Tektaş, N., Tektaş, M. ve İncaz, S. (2017).** Examination of the attitudes of university students towards leisure time activities: Bandırma Onyedi Eylül University example. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 7(4), 323-336
- Tuncay, S. (2000).** Türkiye’de gençlik sorunlarının psikolojik boyutu. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 244 -251
- Uzun, F. (2016).** Üniversite öğrencilerinin serbest zaman motivasyonları ile rekreasyonel etkinliklere katılımına engel olan faktörlerin incelenmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri
- Yerlisu Lapa, T. ve Ardahan, F. (2009).** Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman etkinliklerine katılım nedenleri ve değerlendirme biçimleri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 20 (4), 132-144
- Zengin, E., Sertbaş, K. ve Kolayış, H. (2001).** Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin boş zaman profilleri ve raket sporlarına gösterdikleri ilgi düzeylerinin araştırılması, *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*, 1 (1), 17-28